

עם הקובץ

שלוש שנים עברו מאז הופיע הקובץ האחרון של „התורה והמדינה“. היו אלה שנים רבות-המתחיות בחיי המדינה ובמאבק על דמותה הרוחנית.

בראשית שנת תש"ך נסתיים ב„כי טוב“ המאבק הרמטי מסביב לשאלה „מיהו יהודי“, שעורר בשעתו סערה גדולה, גרם למשבר ממשלתי ואיים לפורר את היישוב בארץ. ההוראות החדשות שניתנו ע"י ה' ת. מ. שפירא שר הפנים בממשלה שנתכוננה מחדש לאחר הבחירות לבגסט הרביעית החזירו המצב לקדמותו בקבען ההגדרה של „יהודי“ בהתאמה לדין תורה. ברם אז התלקח המאבק מסביב למעמדה של הרבנות הראשית לישראל. הבעיה היתה האם ייבחרו הרבנים הראשיים ומועצת הרה"ר לישראל עפ"י תדריכים של מפלגה חילונית, או שהגוף הבוחר ייצג בראש וראשונה את רבני הארץ, ואת הצבור הדתי בארץ, אשר בשבילו שאלת הרבנות אינה שאלה פורמלית גרידא. כינוס רבני הארץ הרים קולו בעוז נגד התערבות גורמים חילוניים במגמה להשפיע על הבחירות למוסד המרכזי המקודש של היישוב בארץ, אשר השפעה נודעת לו גם בחו"ל. כינוס זה הכריע את הכף, והנסיון לכפות על הצבור נבחרים שלא על דעתו נכשל אף הוא.

אז קפץ עלינו רוגזן של שתי בעיות נוספות, שאף על פי שמעצם טבען לא היו בעלות אופי כללי דוגמת הקודמות, הרי בשל ניפוחן וניצולן ע"י הגורמים החילוניים המעוניינים בכך, איימו אף הן בהעמקת התהום בין חלקי היישוב. האחת היתה פרשת הילך שוחמכר, והשניה פרשת „בני ישראל“. ת"ל שאף בעיות אלה כבר מאחורינו, והסערה שניסו להקים מסביבן שככה אף היא.

נציין בסיפוק שמכל המערכה הזאת יצאה היהדות הדתית מאוששת. מעמדה בכנסת ובממשלה נתחזק. לפי ההסכם הקואליציוני הולך ומתבסס החינוך העלייסודי הדתי, אושר חוק ארצי לאיסור גידול החזיר, כן יש טיפול בדבר קבלת חוק שבת ארצי. (לדיון בהצעת חוק זו על פגמיו מוקדש אחד המאמרים בקובץ זה).

אולם עלינו ללמוד לקח מנסיון העבר, והוא — שחומר נפץ רב טמון ביחסים שבין חלקי היישוב השונים, ויש צורך בזהירות מרובה ושיקול דעת מתון בניהול המערכה לשילוב התורה במדינה; כל צעד פזיז ובלתי מחושב עלול לסכך אותנו בריב אחים מסוכן ביותר.

יתד עם זאת עלינו לקבוע, שללא כל ספק סיבת החרפת ריב הדעות בזמן האחרון מקורו בהרגשה הרווחת, שמצד אחד מסתמנת יותר ויותר פשיטת רגל של החילוניות, ומצד שני הולכת ומתעמקת ההכרה הדתית בקרב ההמונים שומרי תורה ומצוה המבוגרים והצעירים. בולמוס חיי התענוגות וההוללות שהשתלט על הרוחב החילוני, ששוב אינו מתיימר להופיע בשם אידיאלים כל שהם, מעלה רפש וטיט של חיי משפחה קלוקלים, מעילות כספיות, וכל מיני פשעים אחרים, סלל שסיכות דמים, מראות נגעים שעמנו לא ידע מהם בכל תקופת גלותו. לעומת זאת מתבלט בטהרתו המחנה החי חיי תורה היוצרים מצב נפש מאוזן ויחסי חברה בנויים על אושיות איתנים של מוסר ישראל. החילוניות הולכת ונוכחת

בכשלונה לבנות חיים בעלי תוכן הן במובן הפרטי, הן במובן חברותי כללי, והיא מתמלאת קצף אינ-אונים, וקנאה אינ-סוף תוקפת אותה בהווכחה לדעת, שכל אותן בעיות שהיא מתחבטת בהן לאין מוצא, אינן מהוות בעיות כלל במחנה הדתי-תורני, והיא מחפשת לה מדי פעם הזדמנות לשפוך חרוונה בנסותה לתלות מאמים שבה בצד שכנגד. ברם בטוחים אנו שכעסה וחרונה לא יעמדו לה, והיהדות הנאמנה תכבוש לה העמדות המגיעות לה, בהיות דרכה הדרך האחת והיחידה של עם ישראל, שעמדה במכתן הדורות. היהדות הנאמנה צריכה להתכונן ליום בו תקרא לקבל לידה את גיהול עיני המדינה.

לאור האמור מקבלים חשיבות משנה ההתעמקות וליבון בעיות המדינה לאור התורה. אראמשר שוב להסתגר בחוג צר שהשפעתו על מהלך העיניים במדינה תהא מצומצמת. בר בבר עם העמקת והרחבת ידיעת התורה בדור הצעיר והרחבת החוג של אנשי מדע שומרי תורה ומצווה, התופעה המרנינה שאנו עדים לה בתקופה האחרונה צריך לבוא בירור הלכה בכל השאלות המתעוררות בחיי המדינה לשם נקיטת עמדה ברורה על יסוד דעת תורה כלפיהן. יחד עם זאת שומה עלינו להחדיר ההכרה בנחיצות ההדברות של הצבור יראי ה' ותושבי שמו. שלום אמת בין החלקים השונים של היהדות הנאמנה הוא צו השעה. כל אחד מחלקים אלה גועז לו תפקיד חשוב, ובהעריך כל אחד כראוי גם תפקידו של השני יבון שיתוף הפעולה אשר יביא ברכה לעם כולו.

שלל צבעים של בעיות שונות בהלכה לפנינו בקובץ זה, שהוא רב כמות ורב איכות כאחד. שאלות בשטחים שונים הצריכות ליבון מתבארות ומתנהרות בו. כמובן, שכדרכה של תורה אף פעם אין נאמרת עדיין המלה האחרונה, ותמיד יש מה להוסיף ומה להעיר. לזאת גם קבע בקובץ המדור "מלחמתה של תורה", שנועד לויכוחים, בעיקר מסביב לשאלות המתעוררות מעל דפי הקובץ. צד שוה לכל המאמרים שנכתבו תוך רוח טובה ועיון מדויק במגמה להגיע לאמיתה של תורה.

וכצאתנו גביע ברכה למחברים הרבנים הגאונים שליט"א, לכל צבור הרבנים בארץ ובח"ל, לחבר הרבנים ובראשם לידידינו הרה"ג כ. פ. טכורש שליט"א הנושא, דרך המחלקה לעניני דת, בעול ההוצאה של הקובץ בצד שאר המפעלים הברוכים לתורה ולתעודה, וכן לכל צבור הקוראים והמעיינים בקובץ זה, ולבית ישראל כולו בארץ ובתפוצות: תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת גאולה וישועה, ותחזינה עינינו בשוב ה' שבות עמו בארץ קרשו ונחלתו.

אלול תשכ"ב, כפר הרא"ה.

ה ע ו ר ך